

БОНДАР І. В.,

доктор юридичних наук,
доцент кафедри нотаріального,
виконавчого процесу та адвокатури,
прокуратури, судоустрою
(Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка)

МАЛЯРЧУК Л. С.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри нотаріального,
виконавчого процесу та адвокатури,
прокуратури, судоустрою
(Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка)

УДК 340.114

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.6.11>**АДВОКАТСЬКИЙ ЗАПИТ: ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

У статті здійснюється аналіз законопроекту № 9356 від 05.06.2023 р. «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо удосконалення відповідальності за порушення розгляду адвокатського запиту», зокрема пропозицій щодо розширення кола суб'єктів, до яких має право звертатись адвокат із адвокатським запитом; скорочення переліку документів, які необхідно додавати до адвокатського запиту, та виключення вимоги щодо долучення винятково їх копій; зміни підходу щодо визначення інформації, яка не може бути запитана адвокатом; розширення переліку інформації, до якої надається доступ за адвокатським запитом, та визначені відповідні умови для цього; оптимізації тривалості строку розгляду адвокатського запиту у разі його подовження та підвищення розміру штрафів за неправомірну відмову в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, у відповідь на адвокатський запит. За результатами порівняння чинних положень законодавства, якими регулюється порядок направлення та розгляду адресатами адвокатського запиту та встановлено відповідальність за ненадання відповіді на нього, з напрацюваннями даного Законопроекту висловлені міркування щодо доцільності впровадження відповідних новацій та потреби в корегуванні їх формулювання чи доопрацювання загалом.

Для здійснення даного дослідження до уваги бралися наявні проблеми з реалізацією права на адвокатський запит, виявлені на рівні судової практики та підняті в роботах вчених, позиція професійної спільноти з даного питання та вивчений досвід використання адвокатами цього інструменту для збору інформації, а також наслідки його направлення в контексті дієвості передбаченої відповідальності за ігнорування відповідних звернень.

У цілому за результатами вивчення даного Законопроекту підтримана ініціатива його розроблення, зокрема посилення відповідальності за неправомірну відмову в наданні інформації шляхом збільшення розміру штрафу, а відтак визнана потреба його прийняття з урахуванням висловлених у статті застережень та пропозицій щодо вдосконалення його положень з врегулюванням ще додаткових питань, які не були винесені на розгляд, проте потребують імплементації на рівні профільного закону.

Ключові слова: адвокат, збір інформації, право на адвокатський запит, суб'єкт звернення, направлення, розгляд, відповідь, відмова, відповідальність.

Bondar I. V., Maliarchuk L. S. Attorney's request: prospects for improving legal regulation

The article analyses Draft Law No. 9356 of 05.06.2023 on Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses and the Law of Ukraine on the Bar and Practice of Law on Improving Liability for Failure to Review Attorney's Request, in particular proposals to expand the range of entities to which an Attorney has the right to apply with an Attorney's request; reduction of the list of documents to be attached to the Attorney's request and exclusion of the requirement to attach only their copies; a new approach to determination of the information that cannot be requested by the Attorney; expansion of the list of information to which access is granted upon the Attorney's request, and the determined relevant conditions for this; the length of time for review of the Attorney's request in case of its extension and an increase in the amount of fines for unlawful refusal to provide information, untimely or incomplete provision of information, provision of information that does not correspond to reality in response to the Attorney's request. Based on the results of a comparison of the current provisions of the law, regulating the procedure for referral and review by the addressees of the Attorney's request and establishing liability for failure to provide a response thereto, certain considerations have been expressed with the developments of this Draft Law as regards the expediency of implementing relevant innovations and the need to adjust their wording or finalize them in general.

In order to carry out this study, we took into account the existing problems associated with implementation of the right to submit the Attorney's request, identified at the level of judicial practice and raised in the works of scientists, the position of the professional community on this issue and the studied experience of Attorneys using this tool for collecting information, as well as implications of its referral in the context of the effectiveness of the stipulated liability for ignoring the relevant appeals.

In general, based on the results of the study of this Draft Law, the initiative for its development was supported, in particular, increasing liability for unlawful refusal to provide information by increasing the amount of the fine, and therefore the need for its adoption was recognized, taking into account the reservations expressed in the article and proposals for improving its provisions with the settlement of additional issues that have not been submitted for review, but require implementation at the level of a profile law.

Key words: attorney, information collection, right to submit the Attorney's request, the applicant, referral, review, response, refusal, liability.

Вступ. У професійній діяльності адвокати доволі часто використовують право на запит як дієвий інструмент отримання необхідної інформації для надання правничої допомоги, проте мають місце непоодинокі випадки безпідставних відмов у наданні запитуваних даних чи взагалі відповідні звернення залишаються без відповіді. У свою чергу ігнорування

адвокатських запитів перешкоджає результативній співпраці з клієнтом, а відтак тягне за собою порушення прав як адвоката, так і його клієнта зокрема. Останнім часом на проблемні аспекти реалізації адвокатського запиту в Україні звертала увагу Крижевська О.О. [1], наголошувала на деяких з них Горбань Н.С. [2], як і нами попередньо піднімалися окремі питання з цього приводу [3]. Таким чином, на практичному та теоретичному рівнях давно назріла потреба напрацювання способів і механізмів для спонукання осіб, яким направляються письмові звернення адвокатів, до належної взаємодії з ними. Зокрема, кроком у цьому напрямку може бути прийняття запропонованих змін у законопроекті № 9356 від 05.06.2023 р. «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо удосконалення відповідальності за порушення розгляду адвокатського запиту» (далі – Законопроект) [4], що наразі перебуває на розгляді у Верховній Раді. Тому проведення його аналізу є виправданим з метою виявлення доцільності доопрацювання окремих його положень та прийняття зокрема, оцінки перспектив покращення ним правового регулювання порядку реалізації права на адвокатський запит та підсилення відповідальності за його порушення, чим і обумовлюється **актуальність та новизна** дослідження з обраної тематики.

Виклад основного матеріалу. Так, проаналізуємо окремі новації, викладені у відповідному Законопроекті, та висловимо міркування з цього приводу. Насамперед, привертає увагу розширення кола осіб, до яких може бути адресований адвокатський запит. Зокрема, пропонується надати право адвокатам звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, не лише до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а і до фізичних осіб-підприємців. Що стосується фізичних осіб, то відповідь на запит можлива буде як і тепер лише за згодою таких фізичних осіб.

Пропозицію розширення кола суб'єктів, до яких адвокат може звертатися із запитом, вважаємо виправданою, зокрема за рахунок фізичних осіб-підприємців. У той же час звертаємо увагу на проблематику отримання відповідей на запити адвокатів від іншої групи самозайнятих осіб, що здійснюють саме незалежну професійну діяльність (наприклад, приватні виконавці, нотаріуси і т.д.), статус яких по-іншому визначається податковим законодавством. Так як у переліку суб'єктів, яким може бути скерований адвокатський запит, у ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) [5] і відповідних змінах до цієї норми відсутній такий суб'єкт як фізична особа – суб'єкт незалежної професійної діяльності, ким являється, наприклад, приватний виконавець (ст. 16 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [6]) і не використовується узагальнюючий термін «самозайняті особи», який об'єднує платників податку, які є фізичними особами – підприємцями або провадять незалежну професійну діяльність, то письмове звернення адвоката до приватного виконавця не сприймається як адвокатський запит, а ненадання відповіді на таке не передбачає (і не буде передбачати з урахуванням нової редакції даної статті) відповідальності, яка настає у разі порушення вимог ч. 5 ст. 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення [7, 8]. З огляду на що, вбачається потреба таку категорію суб'єктів – самозайнятих осіб як осіб, що провадять незалежну професійну діяльність, теж внести до відповідного оновленого переліку.

Позитивно сприймається і запропонований підхід до спрощення пакету документів, які адвокат повинен долучити до запиту, а саме визнання наявності достатнім лише ордеру чи доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги, або їх копії, посвідчені адвокатом без потреби додатково надавати ще і свідоцтво. А відтак, вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів, забороняється, що загалом направлено на уніфікацію правил підтвердження повноважень адвоката, зокрема при здійсненні ним представництва на підставі ордеру без витягу із договору про правову допомогу.

Загалом на сьогодні ордер визнається самостійним документом, що підтверджує повноваження адвоката, і відповідно долучення копії договору про надання правової допомоги

не потрібне [9]. Він є належним та достатнім підтвердженням правомочності адвоката на вчинення дій в інтересах клієнта за Положенням про ордер на надання правничої (правової) допомоги, що затверджене рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 р. № 41 [10]. Відповідно до визначених наведеним Положенням вимог ордер має містити дані про прізвище, ім'я, по батькові адвоката, який надає правничу (правову) допомогу на підставі ордера, номер та дату його свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, найменування органу, який його видав; номер посвідчення адвоката України, ким та коли воно видане; двовимірний штрих-код (QR-код) з посиланням на профайл адвоката в Єдиному реєстрі адвокатів України, що так само підтверджує автентичність ордеру, як і статус адвоката зокрема. Таким чином, скасування вказівки щодо долучення до запиту копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю не перешкоджатиме встановленню відповідних обставин, а оптимізує процедуру звернення із адвокатськими запитами. У свою чергу бланки ордерів, згідно затвердженої типової форми, генеруються у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України, що спрощує порядок їх отримання і формування для адвоката, та легко дозволяє здійснити перевірку легітимності їх видачі, проте ускладнює розуміння щодо процедури посвідчення їх копій. Для прикладу, непоодинокими є випадки, коли адресати не надають інформацію, оскільки до запиту долучено не завірнену копію ордеру як вказано в чинній редакції Закону, а саме його оригінал. Однак наразі треба взяти до уваги, що після зміни форми ордера та можливості його друкувати з електронного кабінету адвоката простіше надати саме оригінал ордеру (в т.ч. електронний файл ордеру), ніж спочатку роздрукувати його, а потім зробити з нього копію [11]. Тому уточнення щодо альтернативи надання копії вказаних документів на рівні з оригіналами у цьому зв'язку є доречним.

Даний випадок лише зайвий раз підтверджує, що в епоху цифрових технологій необхідно переводити комунікацію в електронну площину, зокрема, використання електронного підпису могло б значно полегшити та спростити процедуру звернення з адвокатським запитом. Так, ще у 2022 році Рада адвокатів України затвердила Рішення «Про затвердження роз'яснення щодо використання електронного підпису, кваліфікованого електронного підпису адвокатами у адвокатських запитах» № 132 [12], де зазначає що: 1) електронний підпис фізичної особи – адвоката не потребує додаткового підтвердження статусу адвоката, оскільки на підтвердження своїх повноважень адвокат надає ордер, у якому вже зазначається такий правовий статус; 2) адвокатський запит з додатками (поданий без фізичного письмового підпису адвоката), який підписаний за допомогою електронного підпису є належним документом, що підтверджує повноваження адвоката у розумінні Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Враховуючи вищезазначене, Закон потребує доповнення щодо можливості направлення адвокатського запиту та відповіді на нього в електронній формі і регламентації порядку використання подібного механізму, зокрема щодо підтвердження отримання адресатом такого запиту.

Водночас, як свідчить практика, багато запитів відхиляються саме через їх неналежне оформлення. Наприклад, державні підприємства «Інформаційні судові системи» та «Центр судових сервісів», які відповідають за інформаційно-технічне забезпечення судів та збереження і захист даних, що містяться в автоматизованих системах державних реєстрів, отримують велику кількість адвокатських запитів, та прискіпливо підходять до оформлення запиту відповідно до вимог законодавства. Як зазначає М. Козлов (в.о. генерального директора в ДП «Інформаційні судові системи») – близько половини всіх надісланих запитів на надання інформації дістають відмову саме через помилки в оформленні [13]. У свою чергу, врахування вимог до форми та змісту адвокатського запиту, що закріплені у розроблених 2023 року представниками адвокатської спільноти методичних рекомендаціях для адвокатів про адвокатський запит, могли б усунути цю проблему, а тому мають бути уніфіковані та відображені і на рівні профільного Закону у сфері адвокатури [14].

Зазнає змін і частина 2 статті стосовно формулювання обсягу інформації, що може бути отримана, зокрема винятків щодо статусу інформації, що не може бути надана адвокатам.

Так, наразі передбачається заборона на звернення щодо інформації з обмеженим доступом, проте в Законопроекті замість цього загального поняття, яким охоплюються різні види інформації, пропонується відносити до виключення лише таємну та службову інформацію. Натомість, щодо конфіденційної інформації робиться окреме застереження: «У разі якщо адвокатський запит передбачає отримання конфіденційної інформації, яка згідно з законодавством може бути надана особі, яку представляє адвокат, вказана інформація надається на адвокатський запит за наявності письмового дозволу від такої особи».

Зміна редакції п. 1 ч. 2 ст. 24 Закону шляхом уточнення загальної назви «інформації з обмеженим доступом» через такі її види як «таємна та службова інформація», узгоджується із наведеною класифікацією інформації у Законі України «Про інформацію» [15]. Ці терміни є широко застосованими та більш конкретно відображають відповідний вид запитуваної інформації, а відтак даний підхід спрощує оцінку її змісту на предмет визначення такої як підстави для ненадання відповіді на запити адвоката.

Утім, відмежування конфіденційної інформації від таємної та службової, а також вказівки щодо можливості її розкриття лише за наявності письмової згоди від особи, яку представляє адвокат, не визначає її окремою легітимною підставою для відмови від надання відповіді на запит за відсутності такої згоди, що не корелюється із логікою відходу від узагальнюючого терміну «інформації з обмеженим доступом». У цьому аспекті така позиція обмежуватиме можливість отримання будь-якої конфіденційної інформації, незалежно від наявності згоди чи яка стосувалася б іншого суб'єкта, який не являється клієнтом. Таким чином, сьогодні запропонована редакція норми не дає відповіді щодо того, чи допустима відмова від надання інформації на запит адвоката, якщо така є конфіденційною за відсутності відповідної згоди клієнта чи якщо вона стосується іншого суб'єкта. Тому положення статті потребує уточнення і доповнення щодо кола інформації, що може бути надана за адвокатським запитом, зокрема в контексті конфіденційної інформації, яка не стосується відомостей безпосередньо про клієнта.

Вирішення цього питання є важливим, однак при цьому необхідно враховувати наявність відповідних застережень і у спеціальному законодавстві. Наприклад, ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [16] містить подібну вказівку щодо розкриття банками інформації, щодо юридичних та фізичних осіб, що становить банківську таємницю, на запит або з письмового дозволу відповідної юридичної чи фізичної особи, а тому уніфікація законодавства в цій частині є потрібною для отримання таких відомостей.

У свою чергу Національна асоціація адвокатів України (далі – НААУ) висловила власну позицію з цього приводу. Загалом у Висновку Комітету НААУ з питань законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності за результатами проведеного правового аналізу Законопроекту наголошується, що запропоновані зміни цілком відповідають потребам адвокатури, а тому вказаний законопроект має бути прийнято за основу у першому читанні. Водночас, акцентується увага на потребі розширення кола інформації, яку може отримати адвокат на адвокатський запит. Зокрема, не претендуючи на отримання таємної інформації, зауважується на необхідності надати адвокату право отримувати інформацію, яка становить і службову таємницю, за умови, якщо така інформація стосується виключно клієнта адвоката і від клієнта є письмова згода на отримання такої інформації [17].

Щодо визначення строків, у межах яких адресат зобов'язаний надати відповідь, то цей строк стосується також і відмови (не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту). Оскільки адвокатський запит є дієвим інструментом збору доказів, адвокату необхідно швидко отримати необхідну інформацію для захисту прав клієнта, тому в разі отримання відмови в задоволенні запиту має бути зазначено мотивовану підставу, перелік яких доцільно чітко визначити на рівні Закону. Крім того, не зайвим буде зазначити вимоги до процесуальної форми такої відмови.

Для порівняння Закон «Про адвокатуру» Литовської Республіки передбачає право адвоката отримувати інформацію з державних та муніципальних установ, документи, їх копії, що знаходяться у володінні даних установ, які є необхідними для надання ефективних

правових послуг або отримати обґрунтовану відмову в наданні такої інформації та наявних документів [18].

Що стосується скорочення строків для пошуку інформації серед значної кількості даних за адвокатським запитом, то ця новела є виправданою. Швидке надання інформації на адвокатський запит у визначений Законом термін є важливим для роботи адвоката та здійснення ним захисту прав та законних інтересів клієнтів. Однак формулювання законодавцем підстав для збільшення встановленого загального часу збору та надання інформації втричі – з п'яти до п'ятнадцяти робочих днів (це фактично три тижні, а може і більше, якщо випадають святкові дні), виходячи із таких категорій як «значний обсяг інформації» та «пошук інформації серед значної кількості даних» не сприймається позитивно, адже такі видаються оціночними поняттями та можуть викликати протиріччя. Термін «значний» означає досить великий за розміром чи кількістю, або такий, що переважає звичайний рівень, що залежить від ряду обставин і суб'єктивного підходу. З огляду на що зміст запропонованих понять потребує уточнення для уникнення зловживань з боку суб'єктів, що зобов'язані надати інформацію адвокату. Стаття передбачає обов'язок адресата запиту поінформувати адвоката про необхідність продовження строку розгляду та обґрунтувати причини такого продовження, однак при цьому у адвоката немає механізмів для реагування на такі повідомлення. Безперечно, скорочення строку з 20 до 15 робочих днів є кроком уперед та оптимізує процес збору інформації адвокатом, однак відсутність чіткої регламентації та залишення суперечливих категорій для визначення конкретного строку на відповідь не сприяють вирішенню практичних проблем адвокатської діяльності, а навпаки можуть бути підґрунтям для зловживань.

При цьому цифровий формат надсилання запиту також дозволить пришвидшити комунікацію і отримання необхідної інформації, адже з урахування поштового зв'язку відведений законодавцем строк може бути збільшений майже вдвічі. Однак електронний формат спілкування зміг би нівелювати таку проблему.

Висновки. У цілому посилення відповідальності за неправомірну відмову в наданні інформації (несвоєчасне, неповне, або тієї, що не відповідає дійсності) буде дієвим засобом, щоб мінімізувати випадки неналежного реагування на адвокатські запити та підвищити їх значущість як ефективного інструменту отримання необхідної інформації у межах надання правничої допомоги клієнту. А тому пропозиція щодо зміни статті 212-3 «Порушення права на інформацію та права на звернення» Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо збільшення суми штрафу у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (вдвічі) є виправданим заходом для реалізації професійних прав адвокатів, та відповідно сприятиме здійсненню адвокатської діяльності загалом. Та як справедливо зауважила голова НААУ Лідія Ізовітова, у кінцевому рахунку, такі зміни працюватимуть на захист прав громадян в Україні [19].

Список використаних джерел:

1. Крижевська О.О. Проблемні аспекти реалізації адвокатського запиту в Україні. *Матеріали круглого столу «Розвиток адвокатури України в умовах реформування системи правосуддя»* (Київ, 15 грудня 2021 р.). С. 46–49.
2. Горбань Н.С. Адвокатський запит: огляд актуальних проблем. Актуальні проблеми судового права: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 квітня 2023 р.) / Відпов. Ред.: Л. М. Москвич. Харків : Юрайт, 2023. С. 87–92.
3. Малярчук Л.С. Проблеми правового регулювання звернення адвокатів із адвокатським запитом до виконавців. *Матеріали круглого столу «Розвиток адвокатури України в умовах реформування системи правосуддя»* (Київ, 15 грудня 2021 р.). С. 54–57.
4. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо удосконалення відповідальності за порушення розгляду адвокатського запиту: Проект Закону від 05.06.2023 р.

№ 9356 / *Верховна Рада України*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1810267>. (дата звернення: 08.12.2023).

5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#n204>. (дата звернення: 08.12.2023).

6. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>. (дата звернення: 08.12.2023).

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073¹-X / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>. (дата звернення: 08.12.2023).

8. Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 27.01.2020 р., судова справа № 760/27886/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87206924>. (дата звернення: 08.12.2023).

9. Постанова Верховного Суду від 26.04.2021 р., судова справа № 766/17492/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96669318>. (дата звернення: 08.12.2023).

10. Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги: затв. рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 р. № 41. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2023-05-19-polozhennya-32_6489d431560f9.pdf. (дата звернення: 08.12.2023).

11. Опанасенко А. Електронний адвокатський запит: чи законно вимагати письмового засвідчення копії ордера та свідоцтва. 2023. 28 вер. URL: https://protocol.ua/ua/elektronniy_advokatskiy_zapit_chi_zakonno_vimagati_pismovogo_zasvidchennya_kopii_ordera_ta_svidotstva/?fbclid=IwAR2mMHO5TBsW8cfcABPpc-Dr6i80M7TRVf6Uy1MKdHYcc86948coHquw9sU. (дата звернення: 08.12.2023).

12. Про затвердження роз'яснення щодо використання електронного підпису, кваліфікованого електронного підпису адвокатами у адвокатських запитах: затв. рішенням Ради адвокатів України від 16–17.11.2022 р. № 132. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-11-16-r-shennya-rau-132_6389b9ed9ac03.pdf. (дата звернення: 08.12.2023).

13. Адвокатський запит: особливості та типові помилки оформлення. 2021. 10 лис. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/205690_advokatskiy-zapit-osoblivost-ta-tipov-pomilki-oformlennya. (дата звернення: 08.12.2023).

14. Адвокатський запит: методичні рекомендації для адвокатів: розр. Комітетом медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України від 03.02.2023 р. протокол № 22. URL: https://drive.google.com/file/d/1BDP1HguP3rvtA3Xiubw4NO_RObpJGz0o/view. (дата звернення: 08.12.2023).

15. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>. (дата звернення: 08.12.2023).

16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>. (дата звернення: 08.12.2023).

17. Висновок Комітету НААУ з питань законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності щодо проекту Закону України № 9356 «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%92%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BA_9356.pdf. (дата звернення: 08.12.2023).

18. Про адвокатуру: Закон Литовської Республіки від 18.03.2004 р. № IX-2066. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.368972>. (дата звернення: 08.12.2023).

19. Адвокатський запит: 7 змін у роботі, які варто очікувати. 2023. 07 чер. URL: <https://unba.org.ua/news/8103-advokats-kij-zapit-7-zmin-u-roboti-yaki-var-to-ochikuvati.html>. (дата звернення: 08.12.2023).

